

Kmetijske in rokodelske Novice.

Na svitlobo dane od c. k. krajske kmetijske družbe.

Tečaj VI.

V sredo 9. velikiqa serpana 1848.

List 32.

SÉDIM SINÓV. *)

Povést v pesmi.

Zdélal Jožef Žemlja.

Ak zgodbo čudno v sladkim tvojim kremli
Prepéval dragi domorodic! bóm,
Ki lastna bližni je Slovenski zemlji,
Naj odpušenja milost zadobóm;
V spomin si Horvat, Čeh kót Krajnc je mlji,
De vsih Slovenov edin le je dóm;
Vse nas je ena kdej rodila mati,
Dojila z enim mlekom, Bog ji plati!

Blogrene, zadovoljne vživa dnéve
Grof Mikič, slavljeni Horvatski Ban,
Prost vsake, ki sromaka stiska, réve,
Od deželjakov svojih spoštovan;
Pa kót naj lepši zerno ni brez pléve,
Je sreči njega tud' osat prisján,
Dotika njega tudi se resnica,
De tén vsaktera svoj imá cvetlica.

V zakonu léta že živi nekeré,
Pozabi skoro, kar je bilo kdáj,
Blagá, časti obilno si nabere,
In bil imel na svéti že bi ráj,
Pa kaj? — vse upanje se mu podere,
Ki cvetlo mu prijetno je do zdáj:
Preserčno ljubi lépo svojo ženo,
Pa ah! bit' mati, ni ji dovoljeno.

Visócih reveži ne zavidajte!
Vsi skup nezmožna ste in slaba stvar,
Nad njih blišobo se ne spodikajte,
Po volji vse tud' njim ne gre nikdar;
Marskdej raztergane so bolj bajte,
Kót Pluta, Venere, Atene dar;
Ni mati še rodila ga sloveča,
De bi po gódu bla mu vstregla sreča.

*) Iména sedmerih sinov so: Simon, Bosan, Tomo, Djono, Ditro, Juraj in Mitar. Resnico té povésti poterdijo imenitni pisavci: Peter Alvinci, grof Vuk Bethlen, Stefan Tzegledi, in več družih. —

Kér je ta lepa pesem rajnciga gosp. Žemljata, kteriga nam je nemila smért prezgodej vzéla, vse premalo znana, smo jo dali v Novicah natisniti, de gré krog in krog po slovanskih deželah slavo prepévati slavljéniga Hervatskiga bana Mikiča, ravno zdej, ko vsak zvest Avstrijan slavo póje junaškemu banu Jelačiću! Vredništvo.

Gospá sprehaja, kót večkrat, kraj grada
Nek dan polétni se za kratik čas,
Približa se ji ženska srednje mlada,
Podoba njena v serce gane vás,
Sirótika uboga sahne glada,
Raztergan je opravič, bled obráz,
Na rokah otročičev troje nosi,
Gospé ponižno vbogajme kej prosi.

»So otročiči vsi ti vaši?« vpraša
Je nejevoljna grofinja ojštró,
Sirota, ki na dar se lép zanasa,
Odgovori zaupno in krotkó:
»Vsi moji so, Vsokost častita Vaša!
Pa kónec vsega hudiga jih bo;
Ob enim porodila sim vsih troje,
Živiti réva s čim jih nimam dvoje.«

Če prav navadniga je koj na sveti,
De, kjer otrók obilno, kruha ni;
Nasproti, kjer svitli so zlatje šteti,
Brez sina Himen zakon rad stori,
Ubož'ci noče grofinja verjeti,
Na moč nad njo iz gerla zakriči:
»Poberi se lažnjivka preč spred mene!
Pod soncam mater' take ni nobene.«

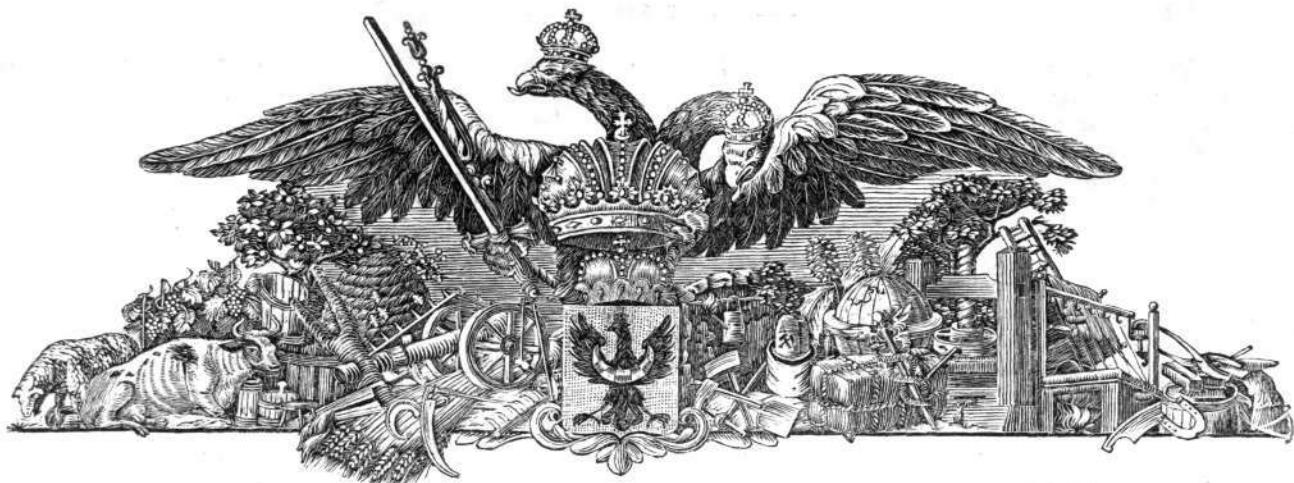
»Če prav že dosti si jih preslepila,
Pa jez, gerdóba! te poznám drugač;
Nobena ni beráčiti ti sila,
Ze slišala od tvojih sim zvijáč:
Tožljivka si nedélavna in gnjila,
Za léne lakot je nar boljši vrac;
Živela rada dobro bi brez déla,
Zató z lažmi si beráčiti jéla.«

Solzico si obríše od očesa,
In hitro zginé bož'ca spred gradú,
Oči povzdigne žalostna v nebésa,
Potoži vsigavédnemu Bogú,
Njo ohraniti in njé sad telésa
Očetu izroči se večnimu.
On, ki pod nebam čudno hrani ptice,
Ne bo pozabil revne sirotice.

(Dalje sledí.)

Zakaj hodijo kmetje na Dunaj po laži?

Kakor so nam Novice v 27. listu zale kosmate laži od nekterih goljufov iz Dunaja pernešene razglasile, ravno eno tako tudi jez vém in jo povém, de bi se ljudém saj z norčijami oči izbrisovale, če resnica ne zdá.

Kmetijske in rokodelske Novice.

Na svitlobo dane od c. k. krajske kmetijske družbe.

Tečaj VI.

V sredo 16. velikiga serpana 1848.

List 33.

SÉDIM SINÓV.

Povést v pesmi.

Zdélal Jožef Žemlja.

(Dalje.)

Gospá, domú ko pride, pripovduje,
Kar se naključilo je, možu vse;
De vtogotila ni nikoli huje,
Kót dans nad beračico gerdo se,
K' legati ji v obraz se ne sramuje,
Kar nemogočiga na sveti je;
In kak, namest de dar bi bla ji dala,
Prederzno babo je ozmerijala.

Grof, umin mož, prjazno jo pokrèga:
»Glej! bratovska ljudi vse véze véz,
Ne stori ljuba! več vprihodno téga,
Pred neham edin je berač in kuéz,
Obdan zamore biti dans od zléga,
Kdor bil učerej je bogati Kréz,
Gotovo pregrešila si se silno,
De si žalila rev'co tak obilno«.

Pa alj tovarš njem ljubeznjiv ji vstrèze
Z naukam in svarjenjem tim lepim?
Razterga svojoglavnosti ji mréze
S pohlevnim glasam svojim in krotkim?
Kaj se! močnejše terma njé še véze
Jo k mislim si u glavo vtolčenim:
Brez uma, brez možgan se zdí ji véra,
De trojce bi imeti móгла ktera.

Kralj Bela pošlje Bana nad Tartare,
Da vajvoda ga vojsknim trumam vsém,
Sovražnika krivične vstavit' kvare,
Prederznim ulomiti tile tatém.
Ko grof se bije za pravice stare,
Domá kaj nov'ga se zgodi med tém?
Gospá ob enim znos' sinóv sedmero,
Ko komej mescov steče devetero.

Vsi ljubeznjivi so, čverstí in zdravi,
Zaljubit' va-nje mogel bi se vsak;
Pa kaj gospá k porodu svoj'mu pravi,
Ko došel blagoslov je zdej ji tak?
Ah! zgodba gre s siroto ji po glavi,
Sercá njé červ peklen'mu je enák;
Zdej še le gonijo jo Evmenide,
Ne manjka dosti, de ob um ne pride.

Nad njo zgled imate mogočni svéta!
Zapišite globoko v serce si,

Kaj tistim hudiga nebó obéta,
Ki do sirot so neusmiljeni,
Hudoba bla gotovo bi prekléta,
Jih zaničvati u njih revšini.
Sromaka vpitje gor v nebésa sliši,
In serdno za-nj ponaša se nar Viši.

Kakó znebiti se sramote take,
Gospá modruje, misli dan in noč,
Zvijáče, pota si umišlja vsake,
Pa uma njé preslaba vsa je moč;
Ker se raztergati ne dajo šake,
Storití vender zadnjíc kaj odlóč'?
Naj lepši izrediti sklène déte,
Končati druge vse v nečast si štéte.
(Dalje sledi.)

Kakó kukca (Borkenkäfer)zatrétí.*

Vsak borštnar pozná škodljiviga červa, ki ob kratkim po smerekovih in jelovih gojzdh veliko škodo napravi, če se je v lesu vgnjezdil. Po skušnjah mnogih posestnikov Gradenške fare na Štajarskim, ktere so v létniku c. k. Štajarske kmetijske družbe oznanjene, naj se zoper tega červa také ravná: Dèblu dreves, kterih se je ta merčes še le lotil — kar se iz suhotniga in rumeniga smrečja spozná, — se mora toliko od tal, kolikor delavec doseči zamore, krog in krog okoli dveh čevljev po širokim skorja odlušiti ali obeliti. Potem se tebebi nekterikrat po drevesu s kakim čverstim batam ali z ušesmi težke sekire také, de se drevó kolikor toliko strese. Ta stres pri ti pričí kukca umori; in če nisi pri tem ravnánji nobeniga drevesa izgrešil, boš gotovo tudi gojzd daljne škode obvaroval.

Ako ravno ta pomoček ni nov in tudi vselej ne gotov, je vunder le premalo znan, torej ga priporočimo borštnarjem v poskušnjo.

Opomin staršem.

Starši, ne pušajte nikdar majhnih otrok samih! vpijejo vam Novice 8. lista tega léta, kér vam žalostno zgodbo oznanujejo, de sta v Zírèh dva otročiča samá domá pušena s hišo vred zgorela. — Starši, nikakor ni práv ne, de otroci živino pasejo!

(*) Radi bi zvedili, kako se ta lesni červ še sicer imenuje?

Kmetijske in rokodelske Novice.

Na svitlobo dane od c. k. krajske kmetijske družbe.

Tečaj VI.

V sredo 23. velikiĝa serpana 1848.

List 34.

SÉDIM SINÓV.

Povést v pesmi.
Zdélal Jožef Žemlja.
(Dalje.)

Jok mili detcov matere ne gane,
Od misel ne odstopi vragovih,
Neobčutljivo njé sercé ostane
Do sinkov lastnih njenih tak lepih:
Zadéti mora dekla v koš pobrane,
Vtopiti u potoku bližnjim jih.
De ne prišlo bi vséga nič na znanje,
Zažuga keršenci terdó molčanje.

Že dekla gre skoz bližnji gozd s košarno,
Povelje svoje zvérsiti gospé,
Ko dokončavši vojsko Ban nevarno
Na poti k domu ji naproti gré.
Ko pred seboj jo vidi bézat' varno,
Zapreti pot ji slugam zapové;
Kaj nese, praša jo gospod prijazin,
Odgovor s straham da, de koš je prazin.

Pa ko bojéčo vidi trepetáti,
Mu čudno zdi se, huje se je vlot';
De ne prederzne naj se mu lagáti,
Gorjé nji! če ne govori brez zmot.
Resnice plašna dalje mu ne kratí,
Strah ima dobro svojo stran povsot:
Od kraja mu natanjko razodéne
Strupene spruge njega vse naméne.

Kót kdor predrámi ravno se iz spanja,
Razločno véditi ne more sam,
Alj je resnica, alj biló je sanja,
Kar se dozdeva mu iz spanja zmam,
Po glavi Banu misel se preganja:
»Je to li rés, alj sanje le imám?
Le smem verjeti to od žene svoje,
Ki bla edino je veselje moje?»

»Kar ljubo zaročnico sim jo snubil,
Kar pred oltarjem ji rokó podál,
Ko svoje lastno sim teló jo ljubil,
Dolžnosti spruga zvestiga dostál, —
Bom nagnjenje, ljubézin k nji zdej zgubil?
Je ona huji kót skernobna žval?«
Pa kaj? — očém resnica se pokaže,
In zbríhta se, de pamet mu ne laže.

Hudóbi ti se vražji prečuditi
Ne more grof, ko zvé se 'z zmame spét,

Nezmerno žalost, jad mu grozoviti
U serce vliva tak naklêp preklét;
Previdno, modro vender vé zakriti
Pravične nejevolje serd unét;
Lijó pa iz očés solzé mu vroče,
Ko vĝleda v košu déteta spijoče.

Objema jih, na serce jih ljubavi
Očétine pritiska mož vesel;
Na ščit svoj boja vajen jih postávi,
Ki toljkrat mu življenje je otél,
Jih zagovarja kralju in deržávi,
Ki bil, kar diha, zvest ji je čas céł.
Skerb perva njega zdej je in posebno
Vse kar je k ohranjenju jim potrebno.

Vender pred ko domú se dekla verne,
Zažuga ji, de dala bo glavó,
Če živi duši čerkico razgerne,
Kar zĝod'lo se na poti ji je blo.
Služabnike zdej žén iskat zaverne,
K' izredile bi detca mu lepó;
In rés, dobiti bilo jih je k sreči,
Ki hotle so dojiti jih, jim streči.
(Dalje sledí.)

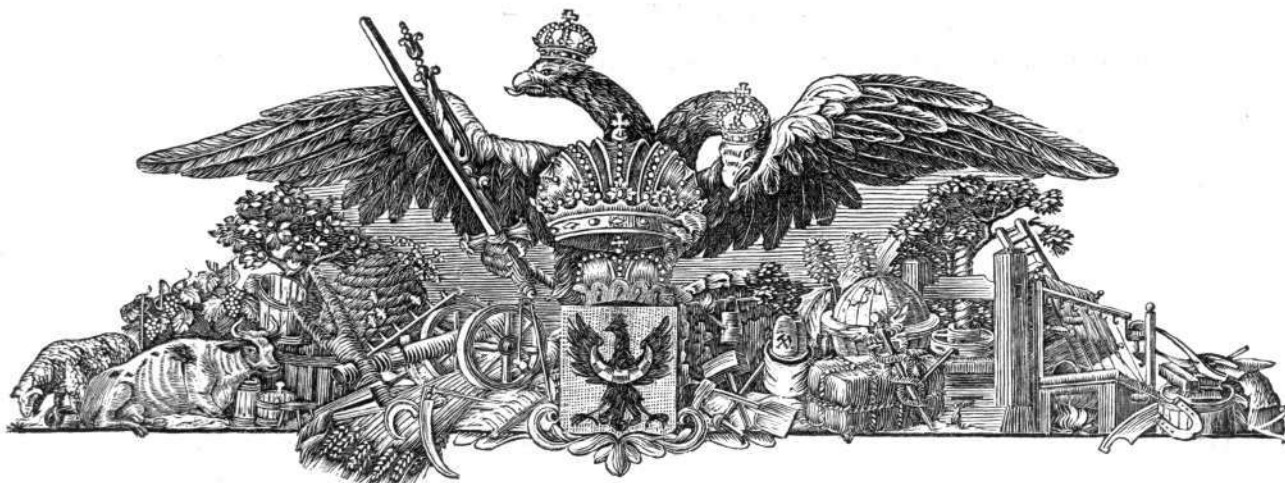
Poskušnje s korunam.

Létas se že zopet pri nas na gorenski strani in neki tudi drugod po Krajskim suši korunovo perje ali po naše rečeno krompirjevic, kar pomeni, de korun bo spet gnjil, in nektere s korunam obsajene njive so že začele smerdeti; torej je velika potreba misliti in se posvetovati, kakó bi se nekoliko gnjilini v okom prišlo, in saj nekoliko koruna ohranilo pri zdravju.

Jez sim lani napravil s korunam mnogotere poskušnje, ktere sim tudi naši c. k. kmetijski družbi še mesca grudna na znanje dal, in sim se nadjal, de se bojo v Novicah natisnjene pokazale; pa ker se to ni zgodilo, naj zdej, ko že voda v gerlo leti, berž oznamim, kakó so se obnesle moje poskušnje.

Jez sim bil lani koruna saditi dal na pognojeno in na nepognojeno njivo; moram pa pristaviti, de nepognojena njiva je bila že slaba in pusta; nekoliko smo ga vsadili v ilovno pèrst in sicer v zatišje proti severni strani; in ker ga je bilo tudi nekej v njivi ostalo od poprejšnjiga léta, sim ga za poskušnjo rasti pustil med prosam.

Okoli sv. Lorenca se je bila že susica po-

Kmetijske in rokodelske Novice.

Na svitlobo dane od c. k. krajske kmetijske družbe.

Tečaj VI.

V sredo 30. velikiga serpana 1848.

List 35.

SÉDIM SINÓV.

Povést v pesmi.
Zdélal Jožef Žemlja.
(Dalje.)

Ko sinki zvestim rokam so zročeni,
Napóti zadnjič se do doma Ban;
De bli vprilodnje tud' bi oskerbljeni,
Ljubezni do dežele vsak bil vžgan,
Izrdili, sinovi se posténi,
Nikoli čuti óce ni zaspán:
Noben dan, ura tudi dné ne mine,
Dé na otéte bi ne mislil sine.

Lés — léni starši! tukej se zgledujte,
Ki skerb za otročice ni vam mar,
Kót óce ta, ne žena njega slujte,
Spoznajte jih nebá naj drajši dar;
Ljudi in sebe samih se sramujte,
Ak manj uméte kakor zvérska stvar:
Roditi znajo tudi oroslani,
Pa mladi od njih niso poteptani.

Z veseljem, komej stopi v grad, nazvésti
Edin'ga grofu porod se sinú,
Pa kar oserče žuga mu razjésti,
Zakriva modro svétu celimu;
Dramiti sprugi svoji noče vésti,
Ne v hrup spravljati tihiga domú:
Óčetine se radosti unéma,
Vesél ediniga sinú objéma.

Po skerbi staršev dobrih vsi mogočji
Je mladi grof domá lepó rején,
Odraša naglo starosti otročji,
Po stanu z vsim spodobno preskerbljén,
Od dné do dné modrejši kót visočji,
Umétnostih potrebnih vsih učén;
Pa óce ima skerb na skrivnim védno,
De unih šest redí se tudi čédno.

Kót dvojčika, vterdvavca star'ga Rima,
K' ju vreči v Tibro dédov brat velí,
De se življenje zagotóvi njima,
Volkulja v divji goši tam doji:
Sestercov svojo dojkinjo vsak ima,
Ki boljše kót njih mati za-nj skerbi;
Vsi rástejo ócetu na veselje,
Do kraja spolnjene so njega želje.

Že bliža za-nj se serčno zaželjeni,
Za tovaršico njega britki čas,

Ko dopeljati zadnjič jih naméni
Pred njé, strupene matere obráz.
Po šegi góštje naredí groféni,
Pripravi se s kopó, kar mika nas;
Gospódo povabiti da vso slavno,
In že sedé krog mize vsi postavno.

Ko b' trenil, ropi notri šest junakov,
Vsih kakor mladi grof opravljenih;
Pod soncam gorsih ni jih korenjakov,
Lepih, éverstih, kót sveča zrašenih;
Ban ko šest svojih vitežkih vojsakov
Plemenitažev zboru skaže jih:
Lepoti čudi gostov se neznanih,
Zdravico jim napiva slédin zbranih.

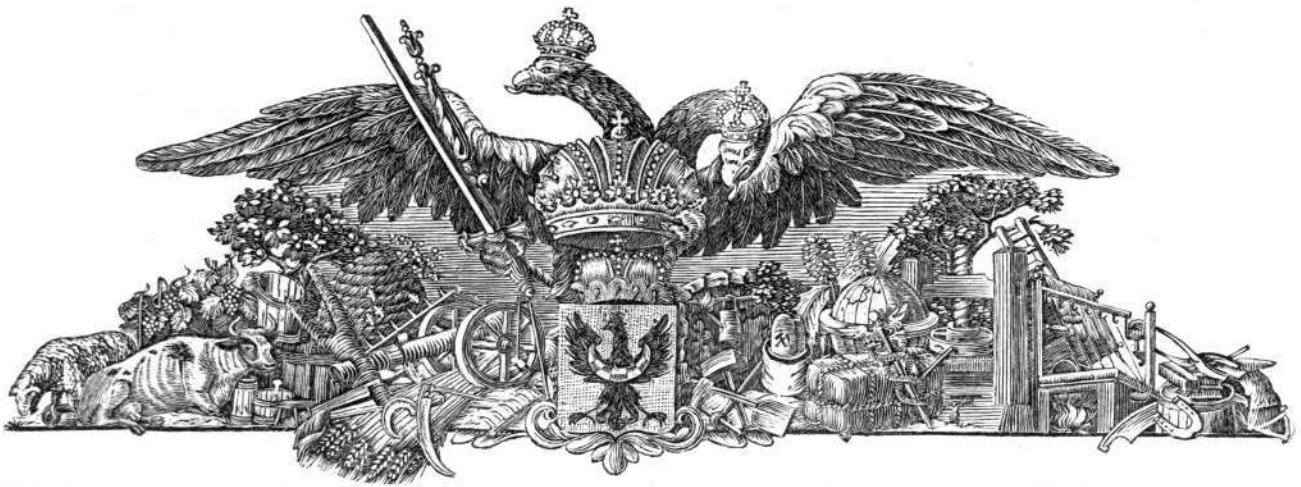
Že bliža praznik koncu se obédin, —
Ban stopi vsred sinóv, vprašanje da:
»Kaj malopridnež tisti bil bi vrédin,
Ki smert junakov tih bi slast ga bla?«
»Per moji véri! kervolok porédin«,
Oglási perva se zmed vsih gospá:
»Ki tih sokolov hotel kri bi žréti,
To uro smerti mogel bi umréti.«

»Ta kervolok si tí! sopruga mója,«
Povzame mož besédo njén serdíť,
»Ko bla spolnila bi se volja tvója,
Že zdavnej vsi bi mogli bi vtónit' ;
Pa védi, de vsih šest gradé iz bója
Je jézi tvoji védlo mi vmaknit' ;
Ak vést oterpne, ni nikol te pékla,
Si sodbo sama čez-se zdej izrékla.«
(Konec sledí.)

Od obdelovanja sončnic.

(Prošnja iz Štajerja.)

Drage Novice! kér ste nam že mnogo koristniga k poboljšanju kmetiškega stanú povedale, prosimo, da bi nam tudi od sejanja sončničniga semena (Sonnenrosen-Bau) in od tistiga olja kaj povedati hotle, kér smo namreč slišali, de se na Krajskim mnogo sončnic seje, in iz njih semena olje prideljuje; kako se pa to delo opravlja, še nismo oznaniti čuli. Tudi pri nas so že nekteri to delo skuševali, pa so ga opustili, kér se jim je premalo koristno zdelo. Vzrok tega pa je brez dvombe ta bil, de se s tem delam niso práv pečati znali; zato prosimo vas drage Novice in vaše častljive gospode podpornike, de bi vi nam berž, ko je moč, na

Kmetijske in rokodelske Novice.

Na svitlobo dane od c. k. krajske kmetijske družbe.

Tečaj VI.

V sredo 6. kimovca 1848.

List 36.

Sklep deržavniga zbor na Dunaji v kmetijskih rečeh.

(Po Dunajskih Novicah.)

Deržavni zbor na Dunaji je poslednji dan pretečeniga mesca (po gosp. Laserjevem naklepu) enoglasno sklenil:

1) Zaveza med podložnimi in gruntnimi gosposkami ima nehati, in s tem tudi vse postave, ki to zavezo zadevajo.

2) Gruntne ali zemljiške dolžnosti imajo jenjati, in prihodnjič ne bo nobeniga razločka med grajšinskimi in kmečkimi grunti (Dominikal- und Rustikalgründen.)

3) Na dalje je bilo tudi (po gosp. Kavčičevim naklepu) enoglasno sklenjeno, de se bojo mogle nekatere dolžnosti odškodovati, nekatere pa ne.

Ta sklep deržavniga zbor mora pa po ustavnih postavah še od presvitliga Cesarja poterjen biti, predin bo svojo veljavnost zadobil.

Kakó in po kateri méri se bo pa ta reč poravnala, bojo Novice prihodnjič oznanile.

SÉDIM SINÓV.

(Konec.)

Kót Cevza nenavadni svit Semelo,
Na tlá njo tréši besedi tih jék,
Prebóde, ji presune sêrce smelo,
Ki ni ganil ga mili deteov vék;
Pričjóce vse je živo spreletelo,
Zgleduje, čúdi se, sterimí vse vprék;
Kakó bo zgodba čúdna se končala,
Skerb ta edina vse je obhajála.

V trepetu nezrečenim zdihajoča,
Ponižna kót berác razcepan, bos
Z razspetimi rokami klečjóča
Gospá ji odpustiti grofa pros';
Solzá zaliva ji obličje moča,
Podobo smerti na obrazu nos':
Pa ne da se nikakor omečiti,
Nezmerno ne zastonj mož njén serditi.

Pričjóčim vsim gospá se v sêrce smili
V britkosti strašni, ki je ni izréc;
Vsi združeni zavzdignejo jok mili,
Vsak prošnje skrikne svoje glas trepèč,
Gospé na pomoč v zadnji priti sili,
Ko vzdigne Ban izdert že góli mèč,
Spolniti od njé same izrečeno
Kervavo sodbo sam nad svojo ženo.

O stoj! o stoj! sprug, óče razžaljeni!
Ak te ne gane žene tvoje jók,
Saj prošnje imenitnih gostov céni,
In krik rojenih dvakrat ti otrók;
Nazaj spét v nóžnice meč ojstri déni,
De dnéva kónce veselja bo, ne stok;

Pravične óginj jéze potolaži,
Pred svétam véljokodušnost svojo skaži.

Vender — on, ki pravica mu je draga,
Zaljenje tudi pozabiti vé;
Vse lépo duše je njegove snaga,
Usmiljeno mu tolče tud' sêrce:
Na prošnje té se zadnjič Ban premaga,
Krivico svoji odpustí gospé.
Lépó pravico svéto je česenje,
Se lépsi odpustiti razžaljenje.

Naj vam pripoveduje drugo péro
Gostovov zbranih čut veselja nov,
Ókó rosí solzice marsiktero
U krogu razodetih vitezov;
Kdo zrekel bo čutenje mnogotero
Med sabo se spoznanih braticov?
Obilno popisvati take čúda,
V resnici! prazna bila bi zamuda.

Brat bratu krog urata se ovije,
Objema nepoznan'ga bratica,
Solzá mu potok po obrazu lije,
Obráz umiva z njimi družiga,
Kervi glas slednjimu iz sêrca vpíje —
Kdo pričá bil je kdej enaciga?
Plačéca mati tudi zdej spoznana,
Od njih objemana je, celivana.

Vsi Bana Mikiča sedmeri síni
Pridóbili so si slovečo čast,
Se darovali kralju, domovini,
Za njé obnašali, se slave rast,
Per nji živeti v vitezov spomini,
Je hrepenjenja njih edina slast,
Rodóv sedmerih bili so očaki,
Ki mnogi so iz njih izšli junaki.